



VALTIONEUVOSTON KANSLIA



Kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistavan toimijan perustaminen (KuntaIT)

Kehittämistyöryhmän loppuraportti



Hallituksen politiikkaohjelmat
Tietoyhteiskunta

**Kuntien tietohallintoyhteistyötä
vahvistavan toimijan perustaminen
(KuntaIT)**

Kehittämistyöryhmän loppuraportti

Julkaisija:
VALTIONEUVOSTON KANSLIA

KUVAILULEHTI
13.1.2006

Tekijät: Kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistavan toimijan (KuntaIT) perustamista valmistellut työryhmä. Työryhmän puheenjohtaja: ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja, tietoyhteiskuntaohjelma, valtioneuvoston kanslia. Työryhmän sihteeri: tietoyhteiskunta-asiainpäällikkö Heikki Lunnas, Suomen Kuntaliitto, suunnittelija Päivi Mutanen-Pirttilä valtioneuvoston kanslia, Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan pääsihteeri Markku Nenonen, sisäasiainministeriö ja hankepäällikkö Pia Paaso, sisäasiainministeriö.

Julkaisun laji:
Raportti

Toimeksiantaja:
Valtioneuvoston kanslia

Toimielimen asettamispäivä:
3.10.2005

Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen):

Kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistavan toimijan perustaminen (KuntaIT). Kehittämistyöryhmän loppuraportti

Tiivistelmä:

Valtioneuvoston kanslian asettama työryhmä on valmistellut kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistavan toimijan (KuntaIT) perustamista osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa. Työryhmän tavoitteena oli laatia konkreettinen esitys asiasta 30.12.2005 mennessä. Työryhmän tuli työssään arvioida myös julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan JUHTAn rooliin ja toimintaan tarvittavia muutoksia sekä uudistuksen kytkentöjä julkiset palvelut verkkoon eli JUPA-hankkeeseen, kunta- ja palvelurakennemuutokseen eli Paras-hankkeeseen sekä valtion tietohallinnon uudistamiseen eli ValtiIT-hankkeeseen.

Tässä raportissa työryhmä kuvaa julkishallinnon tietohallintoyhteistyön nykytilaa sekä perusteita ja tavoitteita julkishallinnon tietohallintoyhteistyön tehostamiselle ja antaa ehdotukset kuntien tietohallintoyhteistyön organisoinnista, KuntaIT:n tehtävistä, uudistuksen kehityspolusta sekä koko julkishallinnon tietohallinnon ohjauksen tavoitetilasta. Työryhmä ehdottaa vaiheittaista etenemismallia, joka alkuvaiheessa mahdollistaa kuntien IT-toiminnan yhteistyöedellytysten selvän parantamisen. Tavoitetilassa koko julkishallinnon tietohallinnon ohjauksesta vastaa yksi yhteinen toimija (JulkiIT).

Työryhmän ehdotuksessa todetaan, että KuntaIT-yksikkö toimii kuntasektorin sekä soveltuvin osin koko julkishallinnon tietohallintoyhteistyötä koordinoivana elimenä, joka linjaa ja määrittää palveluiden kehittämistä tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen näkökulmasta. KuntaIT-yksikön toiminnan lähtökohdana on verkostomainen toimintatapa, jossa hyödynnetään mahdollisimman pitkälti jo olemassa olevia resursseja, hyviä käytäntöjä ja innovaatioita eri ministeriöistä ja hallinnonaloilta, kuntasektorilta ja Suomen Kuntaliitosta sekä yrityssectorilta.

Työryhmä esittää, että KuntaIT-yksikkö sijoitetaan sisäasiainministeriöön ja sen toiminnan käynnistämistä valmisteleva KuntaIT-hanke käynnistetään 1.2.2006 alkaen. Varsinainen KuntaIT-yksikkö aloittaa toimintansa 1.9.2006 ja sen toiminta vakiinnutetaan 1.1.2007 alkaen. Työryhmä ehdottaa, että KuntaIT-yksikön perustoiminta rahoitetaan jatkossa valtion budjettirahoituksella. Kehittämishankkeet ja investoinnit rahoitetaan puolestaan kokoamalla yhteen eri hallinnonalojen kehittämisrahoitusta. Kuntien rahoitusosuus kehittämissankkeisiin muodostuu yleisistä valtionosuuksista eriyttävästä rahoituksesta sekä hankekohtaisesta omarahoituksesta. Tämän lisäksi rahoitusta kootaan myös muista mahdollisista lähteistä (esim. Tekes ja EU).

Siirtymävaiheessa kohti julkisen hallinnon yhteistä tietohallintotoimijaa eli JulkiIT:tä kansallisia toimijoita on kolme: valtion IT-johdatusyksikkö (ValtiIT-hanke), KuntaIT-yksikkö sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen toimija. Tavoitteeksi on asetettu, että JulkiIT aloittaa toimintansa viimeistään vuoden 2009 alussa. Ennen JulkiIT:n perustamista tulee arvioida siirtymävaiheen toimijoiden saavuttamat tulokset sekä tehdä lopulliset päätökset jatkotoimenpiteistä ja muun muassa JulkiIT:n organisointimallista.

Työryhmä katsoo, että kuntien ja koko julkishallinnon tietohallintoyhteistyötä tiivistämällä voidaan tehostaa julkishallinnon toimintoja, parantaa julkisten palveluiden saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä mahdollistaa palvelurakenteiden välttämättömät uudistukset.

Avainsanat:

Tietoyhteiskunta, tietohallinto, hallinto, johtaminen, tuottavuus, tehokkuus, julkishallinto, julkiset palvelut, yhteistyö, verkostot, koordinaatio, tietoyhteiskuntaohjelma, rakennemuutokset

Sarjan nimi ja numero:

Valtioneuvoston kanslian raportteja 1/2006

ISSN:

ISBN:

Kokonaissivumäärä:

38

Kieli:

Fi

Luottamuksellisuus:

Julkinen

Julkaisun jakelu:

Verkkosivuilla pdf: www.vnk.fi/julkaisut
Tilaukset: julkaisut@vnk.fi

Painopaikka:

Valtioneuvoston kanslia, 2006

Kustantaja:

Valtioneuvoston kanslia

SISÄLLYS

ESIPUHE

Tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle7

YHTEENVETO8

Yleiset toimenpide-ehdotukset8

KuntaIT:n toimintaa tukevat toimenpiteet11

1 JOHDANTO13

2 NYKYTILA: JULKISHALLINNON TIETOHALLINTOYHTEISTYÖ14

3 JULKISHALLINNON TIETOHALLINTOYHTEISTYÖN TEHOSTAMINEN16

3.1 Perustelut16

3.2 Tavoitteet16

4 TIETOHALLINTOYHTEISTYÖN ORGANISOINTI18

4.1 KuntaIT:n toiminta-ajatus18

4.2 KuntaIT:n toimintamalli18

4.3 KuntaIT:n organisointi ja ohjaus18

4.4 Suunnittelu ja budjetointi19

4.5 Seuranta19

4.6 Kuntasektorin rooli tietohallintoyhteistyössä19

4.7 Muutoksen toteutumisen edellytykset kuntasektorilla19

5 KUNTAIT:N TEHTÄVÄT21

5.1 Ohjaukselliset tehtävät21

5.1.1 Standardit ja suositukset21

5.1.2 Lainsäädäntö22

5.1.3 Rahoitus22

5.1.4 Arkkitehtuurit, yhteiset ICT-strategiat ja menettelyt22

5.1.5 Yhteistoiminnan koordinointi22

5.1.6 Informaatio-ohjaus22

5.1.7 Kuntien IT-hankintojen ohjaus ja tukeminen22

5.1.8 Vuosisuunnitelmien ja JHS-suunnitelmien laatiminen23

5.1.9	Yritysyhteistyön koordinointi ja ohjaus	23
5.2	Kehittämistehtävät	23
5.2.1	Julkishallinnon palvelutuotantoa ja prosessien kehittämistä tukevat tehtävät	24
5.2.2	Tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämistä tukevat tehtävät	24
5.2.3	Julkisen hallinnon yhteinen sähköinen asiointi	24
6	UUDISTUKSEN KEHITYSPOLKU	26
6.1	KuntaIT-hanke	26
6.2	KuntaIT-yksikkö vuonna 2006	27
6.3	KuntaIT-yksikkö vuonna 2007	27
7	TAVOITETILA: JULKISHALLINNON TIETOHALLINNON KESKITETTY OHJAUS	28
	LIITE: LUONNOS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI JULKISEN HALLINNON TIETOHALLINNON	
	NEUVOTTELUKUNNASTA	30
	Liite: Rinnakkaistekstit	32

ESIPUHE

Tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelma asetti 3.10.2005 Suomen Kuntaliiton, Espoon kaupungin, valtioneuvoston kanslian, sisäasiainministeriön, valtiovarainministeriön, opetusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön edustajista koostuvan työryhmän valmistelemaan kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistavan toimijan (KuntaIT) perustamista. Työryhmän tavoitteena oli laatia konkreettinen esitys asiasta 30.12.2005 mennessä. Työryhmän tuli työssään arvioida myös julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan JUHTAn rooliin ja toimintaan tarvittavia muutoksia, julkiset palvelut verkkoon eli JUPA-hankkeen toiminnan ja tulosten kytkentää perustettavaan KuntaIT-toimijaan sekä kytkentöjä kunta- ja palvelurakenneuudistukseen eli Paras-hankkeeseen ja valtion tietohallinnon uudistamiseen eli ValtIT-hankkeeseen.

Työryhmän puheenjohtajana toimi ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja valtioneuvoston kansliasta. Työryhmän jäsenet olivat ylijohtaja Silja Hiironniemi sisäasiainministeriöstä, erityisasiantuntija Pentti Itkonen sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylijohtaja Arvo Jäppinen opetusministeriöstä (varajäsen tietohallintopäällikkö Irma Nieminen), varatoimitusjohtaja Timo Kietäväinen Suomen Kuntaliitosta (työryhmän varapuheenjohtaja), kaupunginjohtaja Marketta Kokkonen Espoon kaupungista ja alivaltiosihteeri Juhani Turunen valtiovarainministeriöstä. Sihteereinä toimivat tietoyhteiskunta-asiain päällikkö Heikki Lunnas Suomen Kuntaliitosta, suunnittelija Päivi Mutanen-Pirttilä valtioneuvoston kansliasta, Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan pääsihteeri Markku Nenonen sisäasiainministeriöstä ja hankepäällikkö Pia Paaso sisäasiainministeriöstä. Työryhmän tukena loppuraportin viimevaiheen työstämisessä toimi MentorIT FCG Oy.

Työryhmä käynnisti työnsä 21.10.2005 ja antoi tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle katsauksen työn edistymisestä ministeriryhmän kokouksessa 1.11.2005. Ministeriryhmä hyväksyi katsauksessa esille tuodut peruslinjaukset.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa kunnioittaen yksimielisen ehdotuksensa tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmälle 18.1.2006.

Katrina Harjuhahto-Madetoja

Silja Hiironniemi

Pentti Itkonen

Arvo Jäppinen

Timo Kietäväinen

Marketta Kokkonen

Juhani Turunen

YHTEENVETO

Yleiset toimenpide-ehdotukset

Seuraavassa on esitetty koottuna KuntaIT-työryhmän loppuraporttiin sisältyvät yleiset toimenpide-ehdotukset. Näiden tueksi on esitetty myös vastuutahoja.

1. KuntaIT-hankkeen käynnistäminen ja KuntaIT-yksikön organisointi

KuntaIT-yksikkö sijoitetaan sisäasiainministeriöön ja se muodostuu muun muassa seuraavista kansallisen tason toiminnoista ja tehtävistä:

- Strateginen ohjaus (standardit ja arkkitehtuurit)
- Talouden sekä muiden resurssien ohjaus (tuottavuusnäkökohdat)
- Toiminnan ohjaus (palveluiden saatavuus ja laatu, prosessit)

KuntaIT-yksikön toiminnan käynnistämistä valmisteleva KuntaIT-hanke käynnistetään välittömästi sen jälkeen, kun tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmä on hyväksynyt KuntaIT-työryhmän loppuraportissa esitetyt linjaukset ja toimenpiteet. KuntaIT-hankkeen yhteydessä tarkennetaan KuntaIT-yksikön toiminnot ja tehtävät. Yksikön toiminta käynnistetään 1.9.2006 ja vakiinnutetaan vuoden 2007 alusta.

KuntaIT-hankkeen ohjausryhmänä ja samalla KuntaIT-yksikön ohjauselimenä toimii vuoden 2006 aikana Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA. Vuoden 2007 alusta aloittaa uusi, puoleksi sisäasiainministeriön ja puoleksi Suomen Kuntaliiton ehdottamista henkilöistä muodostettava neuvottelukunta, jonka rooli ja tehtävät määritellään tarkemmin vuoden 2006 aikana.

KuntaIT-yksikkö valmistelee asioita ja raportoi toiminnastaan myös julkishallinnon tietohallinnosta vastaavalle ministerille ja ministeriryhmälle. Ministeriryhmässä käsitellään ainakin poikkihallinnolliset hankkeet ja toimenpiteet, resurssitarpeet, KuntaIT-yksikön vuosisuunnitelma ja sen toteutuminen sekä JHS-strategia.

2. Rahoitus

KuntaIT-hankkeen toiminta rahoitetaan vuonna 2006 Julkiset palvelut verkkoon eli JUPA-hankkeesta säästyneistä sekä sisäasiainministeriön ja tietoyhteiskuntaohjelman sille osoittamista määrärahoista.

Sisäasiainministeriö esittää KuntaIT-yksikön toiminnan käynnistämiseen 1.9.2006 alkaen lisärahoitusta kevään lisätalousarviossa. Lisäksi sisäasiainministeriö esittää 2,5 miljoonan euron lisämäärärahaa vuoden 2007 budjettiin KuntaIT-yksikön perustoiminnan rahoittamiseen.

Vuoden 2007 alusta lähtien KuntaIT-yksikön perustoiminta henkilöstöresurssit mukaan luettuina rahoitetaan valtion budjettirahoituksella. Kehittämishankkeet ja investoinnit rahoitetaan puolestaan kokoamalla yhteen eri hallinnonalojen kehittämishankkeista. Kuntien rahoitusosuus kehittämishankkeisiin muodostuu yleisistä valtionosuuksista eriytettävästä rahoituksesta sekä hankekohtaisesta omarahoituksesta. Tämän lisäksi rahoitusta kootaan myös muista mahdollisista lähteistä (esim. Tekes ja EU).

Ministeriöt kartoittavat vuoden 2007 talousarviokäsittelyn yhteydessä hallinnonalansa rahoittamat, kuntasektoria koskevat tai sivuavat tietoyhteiskunta- ja tietohallinto-hankkeet kehittämisrahoituksen koordinoinnin mahdollistamiseksi.

3. Yhteistoiminnan koordinointi ja verkostojen johtaminen

KuntaIT-yksikön toiminnan lähtökohtana on verkostomainen toimintatapa, jossa hyödynnetään mahdollisimman pitkälti jo olemassa olevia resursseja, hyviä käytäntöjä ja innovaatioita eri ministeriöistä ja hallinnonaloilta, kuntasektorilta ja Suomen Kuntaliitosta sekä yrityssectorilta. KuntaIT-hanke kokoaa vuoden 2006 aikana olemassa olevat julkisen hallinnon tietohallintotoimijat yhteiseksi verkostoksi tavoitteena olemassa olevien kehittämisvoimavarojen hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan myös kansallisella tasolla ja tätä kautta niiden vaikuttavuuden lisääminen.

KuntaIT-yksikkö muodostaa tarvittaessa myös uusia verkostoja. Lähtökohtana pidetään kuitenkin jo olemassa olevien verkostojen hyödyntämistä. Tällaisia verkostoja ovat muun muassa suuret kaupungit, seudulliset toimijat sekä tietoyhteiskuntaohjelman yhteydessä käynnistetyt työryhmät.

4. Vuosisuunnitelmien laatiminen

KuntaIT-yksikkö laatii vuosittain toimintasuunnitelman yhteistyössä kuntasektorin ja ValtIT-yksikön kanssa. Vuosisuunnitelma sisältää toimintaohjelman, johon on kytketty tarvittava taloudellinen sekä osaamiseen liittyvä resurssointi sekä niiden kohdentuminen. Vuosisuunnittelun yhteydessä määritellään myös toiminnan ja talouden kehitystä kuvaavat mittarit. Toiminnan luonteesta johtuen on olennaista ottaa huomioon koko TTS-kausi, mikä kytkeytyy suoraan myös kohdassa 7 käsiteltävään yhteisen toimintaympäristön ja strategian määrittelyyn.

5. Kansalliset standardit ja suositukset (JHS)

Kansalliset standardit ja suositukset (JHS¹) laaditaan koko julkishallintoa koskeviksi aina, kun se on mahdollista, ja ne valmistellaan yhteistyössä siten, että päävastuu standardien ja suositusten valmistelusta on KuntaIT-yksiköllä. ValtIT-yksikkö puolestaan vastaa tietojärjestelmien yhteentoimivuutta edistävien standardien ja suositusten valmistelusta. Lisäksi varmistetaan, että eri hallinnonaloilla laaditut standardit ja suositukset hyväksytään yhteisen menettelyn kautta. Tämä edellyttää muun muassa eri ministeriöiden ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä.

Standardien ja suositusten laadinnassa painotetaan laadukkuutta sekä vaikuttavuutta julkisen sektorin tehokkuuteen ja tuottavuuteen sekä tietoyhteiskuntakehitykseen.

KuntaIT-yksikkö laatii ja yksikköä ohjaava neuvottelukunta hyväksyy toimikaudekseen JHS-strategian, joka käsitellään myös ministeriryhmässä. Lisäksi laaditaan vuosittainen JHS-suunnitelma, joka liitetään osaksi KuntaIT:n vuosisuunnitelmaa.

Vuoden 2006 aikana standardit ja suositukset hyväksyy julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA ja vuoden 2007 alusta uusi KuntaIT-yksikköä ohjaava neuvottelukunta. Hyväksymisen yhteydessä päätetään myös standardien ja suositusten vastuutahoista.

¹ JHS-järjestelmän mukaiset suositukset koskevat valtion- ja kunnallishallinnon tietohallintoa. Sisällöltään JHS on julkishallinnossa käytettäväksi tarkoitettu yhtenäinen menettelytapa, määrittely tai ohje.

6. Lainsäädäntö

KuntaIT-hanke tekee vuoden 2006 aikana tarkennetun esityksen mahdollisista tarvittavista lainsäädäntömuutoksista. Lisäksi valtion tietohallintolain valmistelussa on huomioitava KuntaTIME-loppuraportissa ja KuntaIT-raportissa esitetyt tavoitteet.

7. Arkkitehtuurit, yhteiset ICT-strategiat ja menettelyt

KuntaIT-hanke käynnistää yhteistyössä ValtIT:n kanssa vuoden 2006 aikana yhteisen toimintaympäristön määrittämisen sekä sen pohjalta yhteisen strategian laatimisen, jossa huomioidaan kuntasektorin, KuntaIT:n ja ValtIT:n välinen työnjako sekä tammikuussa 2006 valmistuvan valtion IT-strategian linjaukset.

8. Koko julkishallinnon palvelutuotantoa ja prosessien kehittämistä tukevat tehtävät

Julkisten palvelujen saatavuus ja laatu sekä tehokkuus- ja tuottavuusnäkökohdat ohjaavat KuntaIT-työtä. Työssä on myös huomioitava sekä sisäisen että ulkoistetun palvelutuotannon johtamiseen liittyvät haasteet. KuntaIT-yksikkö osallistuu aktiivisesti koko julkishallinnon palvelutuotannon ja -prosessien kehittämiseen, edistäen muun muassa toiminnan tehostamisen kannalta keskeisten avainprosessien virtaviivaistamista sekä tätä kautta kansallisten arkkitehtuurien syntyä. Kuntien palveluprosessien kehittämisen tueksi laaditaan muun muassa JHS-suosituksia.

9. Kansallisen tason IT-palvelut, tietojärjestelmät ja -rakenteet sekä avoimet rajapinnat

KuntaIT-yksikön tehtävänä on yhdessä ValtIT:n kanssa aktiivisesti osallistua kuntasektorin ja mahdollisuuksien mukaan myös koko muun julkishallinnon yhteisten IT-palveluiden, tietojärjestelmien ja -rakenteiden sekä avoimien rajapintojen määrittämiseen ja kehittämiseen. KuntaIT-yksikön tehtävänä on erityisesti edesauttaa ja tukea näiden yhteisten ratkaisujen sekä myös ValtIT:ssä kehitettyjen tietojärjestelmien käyttöönottoa kuntasektorilla. Keskitettyjen ratkaisujen omistajuus- ja hallinnointikysymykset ratkaistaan tapauskohtaisesti.

10. Yhteistyö tietotekniikkatoimittajien kanssa

KuntaIT-yksikkö toimii keskeisenä yhteistyöelimenä tietotekniikkatoimittajien suuntaan määriteltäessä ja kehitettäessä kansallisia ratkaisuja. Yhteistyö- ja neuvottelumekanismina sekä vuorovaikutuskanavana toimii vuoden 2006 alussa perustettava IT-toimittajafoorumi. Keskeisiä toimijoita tässä yhteistyössä ovat myös kuntasektorin olemassa olevat verkostot sekä ValtIT.

11. Julkisen hallinnon yhteinen sähköinen asiointi

KuntaIT-yksikkö kehittää julkishallinnon sähköistä asiointia ja yhteispalvelua yhteistyössä eri toimijoiden kanssa KuntaTIME-loppuraportin linjausten pohjalta. Vuoden 2006 aikana painopistealueena on yhteistyö Tekesin ja tietoyhteiskuntaohjelman käynnistämisen, julkisen hallinnon sähköisten asiointi- ja osallistumispalveluiden kehittämishankkeen kanssa. Muita toimenpiteitä ovat eri hallinnonalojen sähköisen asioinnin kehittämiseen suuntaaman kehittämisrahoituksen koordinointi, tarvittavien lainsäädäntömuutosten arviointi, mahdollisten yhteisten hankkeiden käynnistäminen sekä erilaisten selvitysten laatiminen.

12. KuntaIT-hankkeen perustamisen yhteydessä välittömästi käynnistettävät toimenpiteet

KuntaIT-hanke käynnistää välittömästi KuntaIT-yksikön rahoitusmallin ja -suunnitelman valmistelemisesta vastaavan alatyöryhmän sekä laatii viestintä- ja tiedotussuunnitelman. Vuoden 2006 toimenpiteisiin kuuluu myös yhteinen toimintaympäristön määrittäminen ja strategian laadinta ValtIT:n kanssa. KuntaIT-hanke käynnistää myös kuntien IT-hankintoihin liittyvien tukitoimien valmistelemisen ja toteuttamisen: vuoden 2006 aikana laaditaan muun muassa investointilaskelma- ja hankintasopimusmallit yhteiseen käyttöön.

KuntaIT:n toimintaa tukevat toimenpiteet

Seuraavassa on koottuna KuntaIT-työryhmän loppuraporttiin sisältyvät keskeiset KuntaIT-hankkeen toimintaa tukevat toimenpiteet jotka tulee käynnistää ministeriöissä KuntaIT-hankkeen käynnistämisen yhteydessä. Tehtävät selvitykset koskevat ministeriöiden koko hallinnon alaa. KuntaIT-hanke koordinoi alla mainittujen asioiden valmistelua.

1. Kuntasektoria koskevien tietoyhteiskunta- ja tietohallinto-hankkeiden rahoitus

Ministeriöt selvittävät vuoden 2007 talousarviovalmistelun yhteydessä kuntasektorin tietoyhteiskunta- ja tietohallintohankkeisiin kohdentamansa määrärahat. Selvityksiä arvioidaan KuntaIT:n tavoitteiden näkökulmasta vuoden 2007 valtion budjetin valmistelun yhteydessä.

2. Kuntasektoria koskevat tietoyhteiskunta- ja tietohallintohankkeet

Ministeriöt selvittävät vuoden 2006 aikana kuntasektorilla rahoittamansa tai käynnistymässä olevat tietoyhteiskunta- ja tietohallintohankkeensa. Tavoitteena on löytää ne julkisen hallinnon päällekkäiset tai toistensa kanssa ristiriidassa olevat hankkeet, joita valtionhallinto rahoittaa.

3. Julkishallinnon tietovirrat ja -varannot

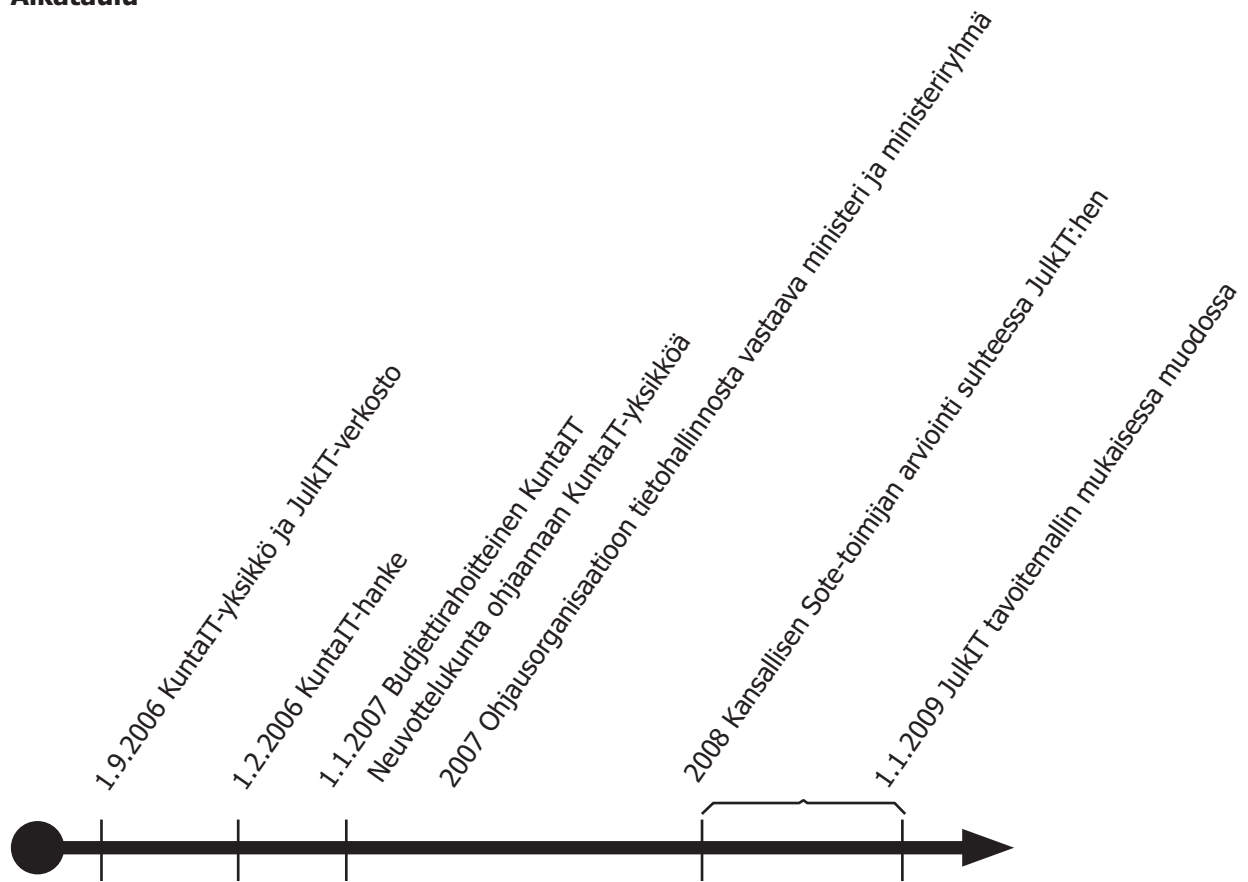
Ministeriöt selvittävät vuoden 2006 aikana kuntasektorille kohdistuvat tietokyselyt. Tavoitteena on yhdenmukaistaa julkishallinnon tietovirtoja tieto- ja viestintätekniikkaa tehokkaasti hyödyntämällä sekä karsia päällekkäistä tietojenkeruuta. Tietovirtojen ja -varantojen kokonaiskoordinaatio tapahtuu ministeriöiden sekä KuntaIT-yksikön toimesta myöhemmin määriteltävällä tavalla².

4. Mahdolliset lainsäädännön muutostarpeet

Ministeriöt käynnistävät osaltaan tässä raportissa esille tuotujen lainsäädännön mahdollisten muutostarpeiden arvioinnin KuntaIT:n tavoitteiden näkökulmasta. Tämä edellyttää KuntaIT-hankkeen ja ministeriöiden välistä tiivistä yhteistyötä.

² Julkishallinnon sisäisiä tietovirtoja ja varantoja voidaan tarkastella kunta-valtio -suhteessa, kuntien kesken tai esimerkiksi valtion, kuntien sekä niiden omistamien kuntayhtymien välillä.

Aikataulu



Kuvio 1. Etenemispolku kohti Julkit:tä

1 JOHDANTO

Vuonna 2005 käynnistetyn kunta- ja palvelurakennemuutoksen eli Paras-hankkeen tavoitteena on löytää ne rakenteelliset ja taloudelliset ratkaisut, joiden pohjalta kunnallisten palvelujen järjestäminen ja tuottaminen voidaan turvata tulevaisuudessa. Pääpaino on rakenteellisissa uudistuksissa ja palvelujen järjestämisvastuiden organisoinnissa. Palvelujen järjestämis-, tuottamis- ja ohjausmallit sekä tieto- ja viestintäteknikan hyödyntäminen ja parhaiden käytäntöjen levittäminen kytkeytyvät kuitenkin kiinteästi tähän työhön.

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman julkishallinnon tietohallintoa koskevien toimenpiteiden keskeisenä tavoitteena on tukea julkisten palvelujen saatavuutta ja laatua sekä mahdollistaa palvelurakenteen uudistamisen edellytyksenä olevat, muun muassa rakenteelliset muutokset. Yhteentoimivat ja soveltuvin osin yhteiset tietojärjestelmät ja tietorakenteet toimivat kunta- ja palvelurakennemuutoksen perustana ja ovat sille välttämätön edellytys.

Pääministeri asetti joulukuussa 2004 työryhmän (KuntaTIME) kehittämään kuntien ja valtion tietohallinnon yhteisiä menettelytapoja ja koordinoitua. KuntaTIME-työryhmä luovutti loppuraporttinsa puheenjohtaja Marketta Kokkosen johdolla pääministeri Matti Vanhaselle 30.8.2005. Työryhmän tavoitteena oli lisätä yhteistyötä, myötävaikuttaa kuntien ja valtion tuottavuuskehitykseen, vähentää päällekkäisyyksiä, yhdenmukaistaa tietojärjestelmiä sekä selvittää mahdollisia yhteistyön organisointimuotoja.

Työryhmä keskittyi työssään neljään yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta keskeiseen keihäänkärki-alueeseen:

1. Julkisen hallinnon tietohallinnon ohjausmekanismien kehittäminen
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen sähköinen asiakastietojen hallinta- ja arkistointijärjestelmä sekä kansallisen toimijan perustaminen
3. Julkisen hallinnon strategisen ja operatiivisen hankintatoimen kehittäminen
4. Julkisen hallinnon yhteisen sähköisen asioinnin ja kansallisen sähköisen arkistoinnin kehittäminen

KuntaTIME-työryhmä asetti tavoitteeksi, että julkishallinnon IT-toimintaa ohjaa poliittisesti oma vastuuministeri ja hänen johdollaan toimiva ministeriryhmä. Julkisen tietohallinnon kokonaisohjausta ja -koordinaatiota varten perustetaan puolestaan oma yhteistyöorganisaatio, josta on käytetty työnimeä JulkIT.

Työryhmä piti JulkIT-yksikön pikaista perustamista tarpeellisenä, mutta totesi samalla, ettei valtion tietohallinnossa käynnissä olevan muutoksen johdosta (ValtIT-hanke) ehdotettua, koko julkishallinnon kattavaa organisointia, pystytä toteuttamaan palvelurakenteen uudistamistarpeiden edellyttämässä ajassa. Siksi KuntaTIME-työryhmä päätyi ehdottamaan, että siirtymävaiheessa perustetaan kuntien tietohallintoyhteistyötä vahvistava toimija KuntaIT, joka toimii yhteistyössä ValtIT-hankkeen kanssa tavoitteenaan eteneminen kohti julkishallinnon tietohallinnon kokonaisohjausta viimeistään vuoden 2009 alusta.

KuntaTIME-työryhmän esitysten pohjalta pääministeri asetti lokakuussa 2005 KuntaIT-työryhmän, jonka tehtävänä on ollut valmistella esitys kuntien yhteistyötä tiivistävän KuntaIT-yksikön organisoinnista, rahoituksesta ja tehtävistä sekä kehityspolku kohti koko julkishallinnon tietohallinnon yhteistä toimijaa JulkIT:tä vuoden 2005 loppuun mennessä.

2 NYKYTILA: JULKISHALLINNON TIETOHALLINTOYHTEISTYÖ

Kuntasektori käyttää tieto- ja viestintäteknikkaan (ICT) vuodessa noin 750 miljoonaa euroa. Menojen vuosittainen reaalikasvu liikkuu 4–6 prosentin välillä. Työasemia kunnissa ja kuntayhtymissä on noin 340 000, joista noin 40 prosenttia on opetuskäytössä. Kuntasektorin tietohallintotehtävissä työskentelee noin 3 300 henkilöä, joka on 0,7 prosenttia koko henkilöstömäärästä.

Valtion tietohallinnon kustannukset ovat noin 600 miljoonaa euroa ja vuosittainen kasvu on ollut noin 4 prosenttia. Vuonna 2004 valtion virastojen ja laitosten palveluksessa oli noin 4 000 päätoimisesti tietohallintotehtävissä toimivaa henkilöä henkilötyövuosina laskettuna eli 3,3 prosenttia koko henkilöstöstä.

Valtion ja kuntien tietohallintohenkilöstön määrälliset erot johtuvat paitsi erilaisista tehtävistä myös siitä, että kunnista noin kolmannes on ulkoistanut merkittävän osan tietohallinnostaan yksityissektorille. Sen lisäksi noin 50 kuntaa on siirtänyt tietotekniikan tuotannon muiden kuntien kanssa yhteisesti omistamiinsa palvelukeskuksiin. Tieto- ja viestintäteknikan palveluiden lisäksi nämä keskuskeskukset tarjoavat koulutus- ja konsultointipalveluita sekä toimivat usein myös omistajiensa yhteishankintayksiköinä.

Lähes kaikissa suurimmissa kunnissa konsernin sisäiset tilaajan ja tuottajan roolit on pyritty eriyttämään. Tilaajapuolen resurssointi on kuitenkin laajasti ottaen alimitoitettua ja käytännössä tuottajayksiköt suorittavat usein tilaajalle kuuluvia tehtäviä. Tietohallinnon palvelut on tuotteistettu ja hinnoiteltu vasta joka kymmenennessä kunnassa. Kuntayhtymissä luku on tätä korkeampi.

Kunnat ja kuntayhtymät kehittävät tietohallintoaan ja sähköisiä palveluitaan oman työpanoksensa lisäksi myös lukuisissa yhteistyöverkostoissa. Ammatillisten ja kuntien välisten verkostojen lisäksi esimerkiksi maakuntien liitot sekä erikoissairaanhoidon toimijat tekevät monenlaista tietohallinnon kehittämis- ja hankintayhteistyötä. Kuntien tietohallintoyhteistyötä tehdään myös kuntien keskusjärjestössä Suomen Kuntaliitossa, joka tytäryrityksineen käyttää jäsentensä ja kuntayhtymien tietohallinnon kehittämis-, palvelu- ja edunvalvontatehtäviin nykyisin vuodessa noin 25 henkilötyövuotta.

Valtion tietohallinnon ohjaus on tähän asti jäänyt kunkin ministeriön vastuulle valtiovarainministeriön antaessa etupäässä ohjeita ja suosituksia. Valtion tietohallinnon ohjausta uudistetaan parhaillaan osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa ValtIT-hankkeessa, jossa luodaan valtion tietohallinnon konsernitasoinen ohjaus sekä tuotetaan jatkossa osa tietohallinnon palveluista kaikille yksiköille yhteisinä IT-palveluina. Uudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat asiakaspalvelun parantaminen, kustannustehokkuuden kasvattaminen sekä hallinnon yleisen tuottavuuden nostaminen.

Valtion tietohallinnon johtamista varten on perustettu valtion IT-toiminnan johtamisyksikkö, joka vastaa valtion IT-toiminnan strategisesta suunnittelusta, talouden ja resurssien ohjaamisesta, yhteensopivuuden varmistamisesta ja saumattomasta yhteistyöstä eri hallinnon tasoilla. Uuden johtamismallin on määrä olla täysimääräisesti käytössä vuoden 2007 alusta lähtien.

Valtion ja kuntien tietohallinnon koordinoitiryhmistä tärkein on Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta (JUHTA), joka toimii asetusperusteisesti ministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton pysyvänä yhteistyö- ja neuvotteluelimenä. Sen tehtävänä on:

1. sovittaa yhteen valtion- ja kunnallishallinnon tietotekniikan, tietohallinnon ja sähköisten asiointipalvelujen kehittämistä;

2. edistää julkisen hallinnon tietotekniikkaa ja sen käyttöä koskevien standardien ja hallinnollisten periaatteiden yhteistä määrittelyä ja noudattamista;
3. valmistella julkisen hallinnon tietohallintoyhteistyötä koskevia valtion- ja kunnallishallinnon järjestelyjä sekä
4. edistää julkisten palvelujen tasapuolista saatavuutta ja laatua koko maassa.

JUHTA laatii selvityksiä, valmistelee ja hyväksyy koko julkishallintoa koskevia suosituksia (JHS) sekä antaa lausuntoja merkittävistä tietotekniikkaa ja tietohallinnon kehittämistä koskevista suunnitelmista.

JUHTAn JHS-järjestelmän lisäksi julkisessa hallinnossa tehdään runsaasti muita toiminta- ja sektorikohtaisia suosituksia. Useat valtionhallinnon toimialakohtaiset tietojärjestelmät vaikuttavat myös välittömästi tai välillisesti kuntien tietohallintoon. Näihin liittyvät ohjaus- ja yhteistyöratkaisut ovat tapauskohtaisia.

3 JULKISHALLINNON TIETOHALLINTOYHTEISTYÖN TEHOSTAMINEN

3.1 Perustelut

Koko julkinen hallinto on muun muassa väestön eläköitymisen myötä yhä suurempien haasteiden edessä pyrkiessään turvaamaan palveluiden saatavuutta ja laatua. Tieto- ja viestintätekniikan tehokas hyödyntäminen on erittäin keskeinen tekijä toteutettaessa välttämätöntä toimintamallien ja rakenteiden uudistamista. Lisäksi asiakaslähtöinen ajattelutapa edellyttää tieto- ja viestintätekniikan uudenlaista soveltamista julkisella sektorilla.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen yhteydessä on noussut keskeisenä ongelmana esille se, että hyvinvointipalvelujen tuotannon uudistaminen kannalta tärkeät kuntien tietojärjestelmät ovat usein organisaatiokeskeisiä. Ne eivät anna mahdollisuutta järjestää julkisten palveluiden tuotantoa joustavasti ja kohtuullisin kustannuksin sekä kussakin tilanteessa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tämä tilanne vaikeuttaa organisaatioiden rajat ylittävien palveluketjujen ja yhteispalvelun toteuttamista. Tilalle tarvitaan nykyistä enemmän kansallisia, rakenteista riippumattomia tietojärjestelmiä, jottei palvelutuotantoa uudelleen organisoitaessa jouduta aina uudistamaan tietojärjestelmiä ja samalla jättämään aikaisempien investointien hyödyntämistä vajavaiseksi.

Nykytilanteessa ei välttämättä ole havaittavissa selkeää eroa pienen ja suuren kunnan valmiuksissa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa. Käytön laajentuessa ja etenkin sähköisten massapalvelujen lisääntyessä organisaatioiden erot tieto- ja viestintätekniikan johtamisen, hankinnan, käytön ja hyödyntämisen osaamisessa kuitenkin kasvavat. Mikäli näitä eroja ei kansallisin toimenpitein tasoiteta, lisääntyvät alueelliset erot myös palvelujen saatavuudessa.

Kuntien ICT-palvelujen tilaajayhteistyö ei ole kehittynyt yhtä myönteisesti kuin tuotantoyhteistyö. Seudullinen hankintaprosessi, jossa kaikkien osapuolten pitää tehdä samansisältöinen päätös samaan aikaan, on hidas, kallis ja tuloksiltaan riskialtis. Tilaajayhteistyön kehittämistä tarvitaan paitsi alueellisesti myös kansallisesti, koska tarve uusille, koko julkishallinnon kattaville yhteisille ja rakenteista riippumattomille ratkaisuille on väistämätön. Tällaisten ratkaisujen kehittäminen edellyttää myös tehokkaampaa yhteisten standardien, suositusten ja menettelytapojen valmistelua ja niiden tuloksellisempaa implementointia.

Valtionhallinnossa ministeriöiden ydinjärjestelmien sektorikohtainen kehittäminen ei ole ollut merkittävä ongelma. Sen vaikutukset ovat usein kuitenkin korostuneet kunnissa aiheuttamalla päällekkäisyyttä ja moninkertaista työtä, ristiriitaisia tietomäärittelyjä sekä kertautuvia kustannuksia. Yhteisten palvelujen toteuttaminen edellyttää onnistuakseen myös tämän ongelman ratkaisemista.

Julkisen hallinnon tietohallintoyhteistyön moninaiset kehittämishankkeet sekä hajautetusti sijaitsevat kehittämisresurssit on saatava myös nykyistä paremmin tukemaan yhteisesti sovittujen linjausten toteuttamista. Samalla tulee minimoida kehittämistyötä liian usein leimaava pirstaloituneisuus ja päällekkäisyys.

3.2 Tavoitteet

Tieto- ja viestintätekniikan avulla on mahdollista tukea palveluiden saumatonta ja asiakaslähtöistä kehittämistä lähtien asiakkaan suorittamasta vireillepanosta ja ulottuen aina palveluntuottajan omiin prosesseihin asti.

Asiakkaalla tarkoitetaan niin kansalaisia, kuntia, valtion virastoja kuin myös yrityksiä. Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisessä keskeisessä asemassa ovat julkishallinnon yhteiset IT-palvelut. Samalla lisätään kuntien ja koko julkishallinnon IT-toiminnan tuottavuutta ja kustannustehokkuutta.

Kuntien tietohallintoyhteistyön tiivistämisen tavoitteet voidaan kiteyttää seuraavasti:

1. Asiakslähtöisempien palvelujen tuottaminen

Asiaksnäkökulman merkitys on edelleen kasvamassa. Kansalaisille, yrityksille ja virkamiehille on pysyttävä tarjoamaan heidän muuttuvia tarpeitaan vastaavia korkealaatuisia palveluita nopeasti ja tasarvoisesti. Tietohallinnon on tuettava asiakslähtöisten ja organisaatioiden rajat ylittävien palveluiden kehittämistä ja tuotantoa.

2. Hallinnon ja kehittämistyön muutoskyky

Tietohallinnon on tuettava koko julkishallinnon toimintatapojen uudistamista muuttuvassa toimintaympäristössä. Tietohallinnon johtamisella on mahdollistettava yhtenäisiä ja pysyviä toimintatapojen muutoksia.

3. Tietohallinnon kustannustehokkuus

Tietohallinnon tuottavuuteen kohdistuu kasvavia paineita. Hallinnolliset tietojärjestelmät ovat monilta osin vanhenemassa ja niiden ylläpito on nykyisellään kallista. Kustannussäästöjä on mahdollista saavuttaa yhdenmukaistamalla kirjavia käytäntöjä sekä eri hallinnonalojen sisäisiä ja hallinnonalojen välisiä prosesseja ja palveluita. Tässä työssä tieto- ja viestintätekniikka on suuri mahdollistaja. Säästöjä tuovat muun muassa hankintojen keskittäminen sekä henkilöstöressurssien oikea kohdentaminen.

4. Osaamisen varmistaminen ja kohdentaminen

Tietotekniikan entisestään kasvava merkitys ja sen tehokas hyödyntäminen palvelutuotannossa asettaa haasteita julkisen hallinnon palveluksessa olevan henkilöstön osaamisen kehittämiseksi. Onkin syytä varmistaa, että henkilökunnalla on riittävästi sellaista osaamista, joka tukee tietotekniikan täysimääräistä hyödyntämistä. Tämä koskee erityisesti jo työssä olevan henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutusta.

Toisaalta palvelutuotannossa toimivan henkilöstön osaamisen tehostuminen muuttaa tietohallintohenkilöstön osaamistarpeiden painopisteitä. Tietohallintohenkilöstö pystyy tällöin panostamaan nykyistä enemmän kuntien ydintoimintaa palvelevan palvelu- ja kehittämistoiminnan tukemiseen.

Edellä kuvatut kohdat 1–4 edellyttävät myös toimintamallien kehittämistä ja kansallisen tason konseptointia. Tietohallintoyhteistyöhön liittyviä toimintamalleja ovat muun muassa tilaaja-tuottaja -malli sekä osaamis-, asiointi- ja palvelukeskusmallit.

4 TIETOHALLINTOYHTEISTYÖN ORGANISOINTI

4.1 KuntaIT:n toiminta-ajatus

KuntaIT-yksikkö toimii kuntasektorin sekä soveltuvin osin koko julkishallinnon tietohallintoyhteistyötä koordinoivana elimenä, joka linjaa ja määrittää palveluiden kehittämistä tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen näkökulmasta. Palveluiden kehittämisen sekä tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen lähtökohtana on turvata palveluiden saatavuus ja laatu.

KuntaIT-yksikön yleisenä tavoitteena on edistää ja tukea julkishallinnon palvelujen järjestämistä sekä tuottavuutta edistämällä tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä palveluiden tilaamisessa ja tuottamisessa sekä luomalla yhteisiä standardeja ja kansallisen tason IT-prosesseja ja -palveluita.

4.2 KuntaIT:n toimintamalli

KuntaIT-yksikön toiminnan lähtökohtana on tiivis yhteistyö kuntasektorin ja valtion välillä. KuntaIT-yksikkö toimii myös tiiviissä yhteistyössä ValtIT-hankkeen kanssa. Tavoitteena on, että toimijoiden organisaatiot ja työnjako tukevat toisiaan.

Lisäksi KuntaIT-yksikön toiminta perustuu yhteistyöhön kuntasektorin verkostojen kanssa.

KuntaIT-yksikkö muodostaa tarpeen mukaan työryhmiä, jotka kootaan tarvittavan asiantuntemuksen mukaan eri toimijoiden edustajista. Työryhmiin kootaan sekä kuntien että valtionhallinnon edustajia osallistumaan asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.

4.3 KuntaIT:n organisointi ja ohjaus

KuntaIT aloittaa toimintansa sisäasiainministeriöön perustettavana hankkeena 1.2.2006 alkaen. Hanke käynnistää tässä raportissa linjatut tehtävät ja tarkentaa perustettavan yksikön toimintamallia. KuntaIT-yksikkö perustetaan sisäasiainministeriöön 1.9.2006 ja yksikkö toimii täysimääräisenä vuoden 2007 alusta³.

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA toimii KuntaIT-yksikköä ohjaavana toimielimenä vuoden 2006 loppuun saakka. Vuoden 2007 alusta aloittaa uusi, puoleksi sisäasiainministeriön ja puoleksi Suomen Kuntaliiton ehdottamista henkilöistä muodostettava neuvottelukunta, jonka rooli ja tehtävät määritellään tarkemmin vuoden 2006 aikana.

KuntaIT-hanke ja -yksikkö toimivat nykyisen hallituskauden loppuun tietoyhteiskunta-ohjelman poliittisessa ohjauksessa. Hallituskauden lopussa arvioidaan myös saavutetut tulokset sekä tehdään päätökset KuntaIT:n jatko-organisoinnista, toimintaperiaatteista ja tehtävistä.

KuntaTIME-loppuraportin linjausten mukaisesti jatkossa julkishallinnon tietohallintoa ohjaa poliittisesti oma vastuuministeri sekä ministerityöryhmä.

³ Tällöin yksikkö on soveltuvin osin myös tavanomaisen tulossopimusmenettelyn piirissä.

4.4 Suunnittelu ja budjetointi

KuntaIT-yksikkö suunnittelee toimintansa ja valmistelee budjettinsa osana sijoituspaikkansa toiminta- ja taloussuunnitelmaa kuntasektorin kanssa yhteistyössä laaditun vuosisuunnitelman pohjalta.

Valtion talousarvioesityksen yleisperusteluihin lisätään jatkossa IT-toiminnan kehittämisen suunta ja keskeiset IT-menot, jolla taataan budjettinäkömä IT-toiminnan menoihin. Tällöin otetaan huomioon myös KuntaIT-yksikön toimintamäärärahat ja muut sille kohdistetut määrärahat sekä eri hallinnonalojen kuntasektorin tietoyhteiskunta- ja tietohallintokehitykseen ohjaamat määrärahat.

Viimeistään vuoden 2007 alusta lähtien KuntaIT-yksikön perustoiminta henkilöstöresurssit mukaan luetuina rahoitetaan valtion budjettirahoituksella. Kehittämishankkeet ja investoinnit rahoitetaan puolestaan kokoamalla yhteen eri hallinnonalojen kehittämisrahoitusta. Kuntien rahoitusosuus muodostuu yleisistä valtionosuuksista eriyttävästä rahoituksesta sekä hankekohtaisesta omarahoituksesta. Tämän lisäksi rahoitusta kootaan myös muista mahdollisista lähteistä (esim. Tekes ja EU).

KuntaIT-yksikkö vastaa päätöksentekoa ohjaavan, kuntasektorille ja soveltuvin osin koko julkishallinnolle yhteisen IT-strategian luomisesta. Strategia kytkeytyy tiiviisti palveluiden uudistamiseen ja tehostamiseen sekä hallinnon kehittämiseen. Vastaavasti tavoitteena on, että kuntakohtaiset IT-strategiat ovat linjassa yhteisen IT-strategian kanssa. Strategisten tavoitteiden pohjalta luodaan yhtenäiset tunnusluvut ja arviointiasteikot, joita käytetään tulosarvioinnissa ja päätöksenteon pohjana.

4.5 Seuranta

KuntaIT-yksikkö seuraa toimintansa vaikutuksia ja raportoi niistä määräajoin. Vaikuttavuutta, tehokkuutta ja suoritteita mitataan ja arvioidaan systemaattisesti, säännöllisesti ja läpinäkyvästi. KuntaIT-yksikön toiminnan luonne edellyttää, että se raportoi sisäasiainministeriön tulossopimusmenettelyn mukaisen seurannan lisäksi myös neuvottelukunnalle sekä ministerille ja ministeriryhmälle.

4.6 Kuntasektorin rooli tietohallintoyhteistyössä

Kuntasektorin edustus ja vaikutusvalta KuntaIT-yksikön toiminnassa on ensiarvoisen tärkeää. Kuntasektorin tarpeiden pohjalta laadittavien strategioiden, suositusten, ohjeiden ja linjausten viestintä ja jalkauttaminen kuntiin vaatii myös tiivistä yhteistyötä KuntaIT-yksikön ja kuntasektorin välillä. Myös Suomen Kuntaliitolla on merkittävä rooli tässä tiedottamis- ja jalkauttamistyössä.

Kunnilla on kuntasektorin IT-toiminnan kehittämis- ja ohjausvastuu. Sen lisäksi kunnat ovat vastuussa yhteisten IT-palveluiden hyödyntämisestä ja voimassaolevien strategioiden, suositusten ja standardien noudattamisesta.

4.7 Muutoksen toteutumisen edellytykset kuntasektorilla

Poliittisten päättäjien ja virkamiesten sitoutuminen koko muutosprosessin ajan on kriittistä tulosten saavuttamiseksi. On varmistettava, että päätöksentekijöiden odotukset kehittämiselle ymmärretään ja että vastaavasti päätöksentekijät ymmärtävät tehtyjen päätösten vaikutuksen ja mieltävät muutoksen laajuuden.

Kunnilla on oltava nykyistä paremmat mahdollisuudet ja menetelmät yhdessä varmistaa kehittävänsä tietohallintotoimintaa yhteisten linjausten mukaisesti. Tämä tarkoittaa keskittymistä ydintoiminnan tietojär-

jestelmiin sekä siirtymistä sovitulla aikataululla yhteisten IT-palveluiden hyödyntämiseen. Muutosprosessi tavoitettiin vaatii myös henkilöstövaikutuksien ohjausta.

Tietoteknisten ratkaisujen ja palveluiden ostaminen, investointilaskelmien laatiminen sekä kokonaisuuksien ja hankkeiden hallinta ja ohjaaminen ovat esimerkkejä alueista, joilla osaamista tulee kehittää, tehostaa jo olemassa olevien käyttöä sekä lisätä resursseja. Kuntien aktiivinen rooli tietohallintoyhteistyössä edellyttääkin kunnalta panostusta sekä henkilö- että rahoitustasolla.

5 KUNTAIT:N TEHTÄVÄT

KuntaIT-yksikön tehtävät jakaantuvat ohjauksellisiin ja kehittämistehtäviin, oman kokonaisuutensa muodostaa lisäksi julkisen hallinnon yhteisen sähköisen asioinnin tehtäväkokonaisuus:

1. KuntaIT-yksikön ohjaukselliset tehtävät muodostuvat keinoista, joilla ohjataan kuntasektorin ja soveltuvin osin koko julkishallinnon palveluiden saatavuutta ja laatua tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntämällä. Tällaisia ohjauksellisia keinoja ovat muun muassa kansalliset standardit ja suositukset, rahoituksen koordinointi, lainsäädäntö, yhteiset menetelmät sekä yhteistoiminnan koordinointi.
2. KuntaIT-yksikön kehittämistehtävät koostuvat julkishallinnon palvelutuotantoa tukevasta toiminnasta (esim. prosessien kehittämistä tukevat suositukset), tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä tukevista tehtävistä (esim. yhteiset IT-palvelut) sekä sähköisen asioinnin tehtäväkokonaisuudesta. Kehittämistehtävät ovat pohjana ohjauksellisille tehtäville.

5.1 Ohjaukselliset tehtävät

KuntaIT-yksiköllä on käytössään erilaisia ohjaavia keinoja, joiden toimivuutta on säännöllisesti arvioitava. Keinoja pitää tarvittaessa olla mahdollisuus vahvistaa, jotta yksikölle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Viime kädessä KuntaIT-yksikön toimintaa on mahdollista tukea lainsäädännön muutoksilla.

5.1.1 Standardit ja suositukset

KuntaIT-yksikön keskeinen ohjauksen väline ovat kansalliset standardit ja suositukset (JHS).

Suosituksien ja standardien toimivat keinoina ja välineinä erityisesti kuntien, mutta myös aina kun se on mahdollista, koko julkishallinnon tietojärjestelmien ja -rakenteiden sekä avainprosessien kehittämisessä.

Suosituksien laatiminen nivoutuu läheisesti keskeisiin julkishallinnon kehittämis-hankkeisiin. Myös kuntasektorin toimintamallien yhdenmukaistamiseen prosessien kehittämisen tueksi voidaan antaa suosituksia.

Standardien laatimisen painopistealue on tietojärjestelmien ja niiden tietojen yhteentoimivuuden edistäminen. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös yhteisistä tietorakenteista sopimista, joka puolestaan mahdollistaa muun muassa eri rekistereissä olevien tietojen yhteensopivuuden. Tietojen siirto eri tietojärjestelmien välillä, ja esimerkiksi sähköisten palveluiden kehittäminen perustietojärjestelmien pohjalta, edellyttää yhteisiä, avoimia rajapintoja. Suosituksilla ja standardeilla pyritään myös edistämään tietoturvallisuutta ja -suojaa kuntien toimintavoissa ja teknisissä ratkaisuisissa.

KuntaIT-yksikkö valmistelee erityisesti kuntasektorille tarkoitettuja suosituksia ja vastaa niiden levittämisestä, niihin liittyvästä viestinnästä ja tiedotuksesta sekä osallistuu resurssiensa puitteissa standardien ja suosituksien käyttöönoton tukemiseen. Julkisen hallinnon standardeja ja suosituksia hyödynnetään muun muassa tietojärjestelmäkehittämisen tarjouspyyntöjen sekä julkisen hallinnon rahoituspäätösten yhteydessä.

5.1.2 Lainsäädäntö

KuntaIT-yksikkö tekee esityksiä lainsäädäntömuutoksiksi niiltä osin, kuin se on tarpeellista tässä raportissa asetettujen ja KuntaIT-hankkeessa määriteltyjen tavoitteiden toteuttamiseksi. Mahdolliset lainsäädännön muutosesitykset liitetään vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan. Lisäksi yksikkö ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon EU:sta ja kansainvälisestä yhteistyöstä tulevat muospaineet.

5.1.3 Rahoitus

KuntaIT-yksikön tehtävänä on tehdä esityksiä julkisen hallinnon yhteisten tietoyhteiskuntakehitystä tukevien hankkeiden käynnistämiseksi sekä esittää niille rahoitusta. Yksikön tehtävänä on myös koordinoida eri ministeriöiden kuntasektorille osoittamaa hankerahoitusta siten, että julkisen hallinnon hankkeet ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia eikä turhaa päällekkäisyyttä esiinny. KuntaIT-yksikkö tekee vuosittain esitykset yhteisten hankkeiden edellyttämistä erityisrahoitus-tarpeista.

5.1.4 Arkkitehtuurit, yhteiset ICT-strategiat ja menettelyt

KuntaIT-yksikkö on kuntien ja koko julkishallinnon yhteinen toimija, jolla on selkeä rooli ja tehtävät julkisen hallinnon palvelutuotannon edistämiseksi. Työnjako edellyttää koko julkishallinnon yhteisen toimintaympäristön ja arkkitehtuurien määrittämistä, jonka pohjalta voidaan selkeästi osoittaa työnjako niin KuntaIT:n, ValtIT:n kuin kuntasektorin toimijoiden välillä. Työnjaon toteuttamiseksi sovitaan myös yhteiset menetelmät.

Yhteisten arkkitehtuurien toteuttamiseksi laaditaan koko julkisen hallinnon yhteinen ICT-strategia.

5.1.5 Yhteistoiminnan koordinointi

KuntaIT-yksikkö on kuntasektorin ja valtionhallinnon yhteinen toimija, jolla on myös pariteettiperiaatteen pohjautuva ohjaava elin⁴. KuntaIT toimii verkostomaisesti niin kuntasektorin eri toimijoiden kuin valtionhallinnonkin, erityisesti ValtIT:n kanssa. KuntaIT-yksikön keskeinen tehtävä on varmistaa ja koordinoida verkostojen yhteistyötä sekä tarvittaessa perustaa uusia verkostoja. Yksikön tehtävänä on myös panostaa olemassa oleviin ja toimiviin verkostoihin (esim. suurten kaupunkien yhteistyö).

5.1.6 Informaatio-ohjaus

Tiedon levittäminen koko julkiselle sektorille on suuri haaste. KuntaIT-yksikön toiminnan tehokkuus ja tuottavuus edellyttävät kaikkien keskeisten tahojen saavuttamista ja sitouttamista. KuntaIT:n keskeinen toimintamuoto onkin aktiivinen viestintä ja tiedottaminen.

5.1.7 Kuntien IT-hankintojen ohjaus ja tukeminen

Kuntien tietohallinto valmistelee ja toteuttaa IT-hankintoja yhdessä kuntien hankintatoimen kanssa. Hankintatoimessa on suuria haasteita, joita on tarkemmin käsitelty KuntaTIME-loppuraportin hankintatoimen kehittämistä käsittelevässä keihäänkärkihankkeessa. Raportissa on myös esitetty hankintatoimen kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä.

⁴ Pariteetilla tarkoitetaan tässä eri tahojen tasapuolista edustusta yhteistoiminnan koordinoitielimessä.

KuntaIT tulee osaltaan tukemaan hankintatoimen yhteistyön laajentamista ja kuntien hankintaprosessin tukemista. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi hankinta- ja sopimusprosessien kuvaaminen ja mallintaminen sekä niiden pohjalta suositusten ja mallien laatiminen hankinnoista ja sopimuksista.

KuntaIT:n tärkeimmät keinot IT-hankintojen kehittämisessä ovat tarjouspyynnöissä vaatimuksina käytettävien standardien ja suositusten (JHS) valmistelu, yhteishankintojen edistäminen sekä alan yritysten kanssa tehtävä yhteistyö.

Potentiaalisilla yhteisten palveluiden alueilla kunta-, seutu- ja maakuntakohtaiset hankkeet ja hankinnat tulee tarpeen mukaan jäädyttää ja samalla on sitouduttava yhteisten toiminnallisten ja/tai teknisten ratkaisujen käyttöönottoon mahdollisimman nopeasti. Näin hajaantumiskehitys saadaan pysäytettyä jo ennen keskittämisen alkamista, mikä nopeuttaa kokonaistavoitteiden saavuttamista.

5.1.8 Vuosisuunnitelmien ja JHS-suunnitelmien laatiminen

KuntaIT-yksikkö laatii yhteistyössä kuntasektorin ja valtionhallinnon kanssa vuosittaisen toimintasuunnitelman, joka sisältää muun muassa erilaisten kehittämishankkeiden käynnistämisen ja yhteisten IT-palveluiden suunnittelun sekä hyödyntämisen. KuntaIT-yksikön tehtävänä on käynnistää toimintasuunnitelmasa olevat hankkeet ja osoittaa niille resurssit. Kehittämishankkeita ohjataan yhtenäisellä hankejohtamisen mallilla. Toteutuksessa hyödynnetään olemassa olevia verkostoja.

Vuosisuunnitelmaan liitetään myös vuotuinen JHS-suunnitelma, joka pohjautuu julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan JUHTAn toimikaudekseen laatimaan JHS-strategiaan.

5.1.9 Yritysyhteistyön koordinointi ja ohjaus

Palveluiden ja toiminnan kehittämisen näkökulmasta on tärkeää, että sekä kuntasektorilla että tietojärjestelmätoimittajilla on yhteinen ymmärrys kuntien tarpeista, valtakunnallisesta kehityssuunnasta ja muun muassa yhteisistä IT-palveluista.

Tavoitteena on yhteisen tahtotilan muodostaminen sekä yhteisten IT-palveluiden että myös kuntien operatiivisten perusjärjestelmien keskitettyyn kehittämiseen.

KuntaIT-yksikkö kerää kuntasektorin kehittämistarpeita ja muodostaa yhteisiä näkemyksiä kehityssuunnista. Tältä pohjalta KuntaIT toimii kuntien yhteistyöelimenä neuvotteluissa tietojärjestelmätoimittajien kanssa.

5.2 Kehittämistehtävät

KuntaIT-yksikön kehittämistehtävät voidaan luokitella julkishallinnon palvelutuotantoa ja prosessien kehittämistä tukeviin tehtäviin sekä tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä tukeviin tehtäviin. Sähköisen asioinnin tehtäväkokonaisuus koostuu näistä molemmista.

5.2.1 Julkishallinnon palvelutuotantoa ja prosessien kehittämistä tukevat tehtävät

Käynnissä oleva kunta- ja palvelurakennusuudistus mahdollistaa mittavat uudistukset, kun palvelurakenteiden ja tuottamistapojen kehittämiseen yhdistetään tietotekniset mahdollisuudet. KuntaIT-yksikkö edistää ja tukee kunta- ja palvelurakennusuudistusta.

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteena on tieto- ja viestintätekniikan tehokas hyödyntäminen kuntien toiminta- ja palveluprosesseissa. Lähtökohtana on siten palveluiden asiakkaiden tarpeisiin pohjautuva kehittäminen, jota tuetaan tietoteknisillä ratkaisuilla. Tavoite edellyttää palveluprosessien läpikäymistä ja uudelleen arviointia tieto- ja viestintätekniikan suomat mahdollisuudet huomioon ottaen. Asiakaslähtöinen ajattelutapa edellyttää ylipäänsä tieto- ja viestintätekniikan uudenlaista soveltamista julkisella sektorilla.

Kunnat palveluntuottajina joutuvat käymään läpi omat palvelujen tuottamistapansa ja prosessinsa. Tätä työtä voidaan tukea kehittämällä ja mallintamalla palveluprosesseja keskitetysti ja siten välttää päällekkäisen työn tekemistä. Jokainen kunnallinen palveluntuottaja voi hyödyntää ja soveltaa kehitettyä yleistä mallia omien tarpeidensa ja edellytystensä pohjalta.

KuntaIT edistää julkishallinnon prosessien virtaviivaistamista ja yhteisten palveluiden kehittämistä sekä määrittelee näiden pohjalta yhteisiä IT-palveluita sekä näitä hyödyntäviä sähköisiä asiointipalveluita. Palveluiden ja prosessien kehittämisen tueksi laaditaan muun muassa JHS-suosituksia.

5.2.2 Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä tukevat tehtävät

Koko julkishallinnossa ja erityisesti kunnissa on lukuisa määrä tietojärjestelmiä, joiden avulla kuntien operatiivista toimintaa hoidetaan. Tietojärjestelmät ovat usein organisaatio-, hallinnonala- tai sektori-kohtaisia. Tietojen siirto esimerkiksi hallinnonalojen välillä on usein ongelmallista. Asiakaslähtöisten palveluprosessien näkökulmasta tietojen on kuitenkin kuljettava saumattomasti tietojärjestelmien välillä. Tietojärjestelmien yhteentoimivuus sekä niiden sisältämien tietojen siirrettävyys edellyttävät yhteisesti sovittuja tietorakenteita sekä yhteisiä avoimia rajapintoja.

On myös arvioitava, missä palveluissa eri palveluntuottajien välillä ja sisällä on mahdollista ottaa käyttöön yhteisiä tietojärjestelmiä. Ennen kaikkea on arvioitava palveluntuottajien välisen yhteistyön lisäämistä.

KuntaIT-yksikkö osallistuu aktiivisesti kuntasektorille ja mahdollisuuksien mukaan koko julkishallinnolle yhteisten IT-palveluiden määrittämiseen ja kehittämiseen. KuntaIT edistää erityisesti yhteisten, esimerkiksi ValtIT-hankkeessa kehitettyjen IT-palveluiden ja tietojärjestelmien käyttöönottoa myös kuntasektorilla.

Tietojärjestelmien kehittämisestä ja niiden yhteentoimivuuden varmistamisesta vastaavat viime kädessä tietojärjestelmätoimittajat. On varmistettava, että toimittajat ovat kehittämistyössä vahvasti mukana. KuntaIT-yksikkö edistää ja koordinoi kehittämistyötä sekä kuntasektorilla että IT-toimittajien suuntaan.

5.2.3 Julkisen hallinnon yhteinen sähköinen asiointi

Sähköisen asioinnin kehittäminen kytkeytyy palvelutuotannon, toimintamallien ja prosessien kehittämiseen. KuntaIT-yksikkö edistää kuntasektorin toimintamallien kehittämistä, tukee prosessien virtaviivaistamista sekä tietotekniikan hyödyntämistä kuntien sähköisen asioinnin kehitystyössä.

KuntaIT-yksikkö ohjaa julkishallinnon sähköisen asiointin kehittämistyötä asiakaslähtöisyyteen sekä hallinnonala- ja organisaatorajojen ylittämiseen.

Yhdenmukaistetuista toimintamalleista, prosesseista ja niitä tukevista yhteisistä IT-palveluista sekä sähköisistä palveluista laaditaan kansallisia suosituksia ja standardeja.

6 UUDISTUKSEN KEHITYSPOLKU

6.1 KuntaIT-hanke

Hankkeen keskeisenä tehtävänä on valmistella KuntaIT-yksikön toiminta-, organisointi- ja rahoitusmalli sekä tarkentaa keskeisimmät KuntaIT-yksikön ohjaukselliset ja kehittämistehtävät tämän raportin linjausten mukaisesti. Lisäksi hankkeen aikana käynnistetään mahdollisuuksien mukaan KuntaIT:n edellä mainittuja tehtäviä, joita on lueteltu seuraavassa. Tehtävien osalta on huomattava, että monet niistä ovat jo käynnissä tai niihin on olemassa rahoitusta vuodelle 2006.

Ohjaukselliset tehtävät

- Ehdotuksen laatiminen KuntaIT-yksikön ohjausmalliksi vuoden 2007 alusta
- Esityksen tekeminen KuntaIT-yksikön vuoden 2007 henkilöstötarpeista ja budjetista
- Esityksen laatiminen KuntaIT-yksikön rahoitusmallista
- Esitysten laatiminen mahdollisista lainsäädännön muutostarpeista
- Kuntien tietohallintopalveluiden ohjaus- ja johtamismallin laatiminen keskeisine mittareineen

Kehittämistehtävät

- KuntaIT-yksikön toiminta-ajatuksen ja strategian tarkentaminen
- KuntaIT-yksikön toimintaympäristön määrittäminen sekä työjaon selkiinnyttäminen kuntasektorin ja ValtIT:n kanssa
- Yhteistyöverkoston kokoaminen (mm. Kuntaliitto, kunnat, eri toimijat)
- KuntaIT-hankkeen ja -yksikön toiminnasta, tavoitteista ja tehtävistä viestittäminen ja tiedottaminen
- Yhteistyön käynnistäminen ValtIT-hankkeen kanssa (JulkIT-verkosto)
- Yhteistyö ja neuvottelut tietojärjestelmätoimittajien kanssa
- Kunta-valtio- tietovirtaselvityksen sekä muiden ministeriöiden vastuulla olevien selvitysten koordinointi
- Julkishallinnon tietotekniikkahankintojen tukemiseen liittyvien yleisten sopimusmallien ja -ehtojen sekä investointilaskelmamallien laatiminen
- JUPA-hankkeen jatkotoimenpiteiden loppuunsaattaminen
- Julkishallinnon verkkotunnistamis ja -maksamispalvelun (VETUMA) käyttöönoton tukeminen kuntasektorilla
- Osallistuminen TEKESin ja tietoyhteiskuntaohjelman julkishallinnolle suunnatun rahoitushaun rahoitushakemusten ja projektien koordinointiin
- Sähköisen asioinnin hanke- ja palvelukartan laatiminen
- Muiden tarvittavien selvitys- ym. hankkeiden käynnistäminen

Tehtävät priorisoidaan ja määritellään tarkemmin hankesuunnitelmaa laadittaessa ja hankkeen aikana. Priorisoidut tehtävät käynnistetään hankkeen kuluessa käytössä olevien resurssien puitteissa.

Sisäasiainministeriö osoittaa hankkeen resursseiksi kolme päätoimista henkilöä sekä tiedotusvastaavan. Myös Kuntaliitto osoittaa hankkeeseen resursseja kolmen henkilötyövuoden edestä vuonna 2006. Lisäksi pyritään palkkaamaan sähköisen asioinnin ja yhteisten IT-palveluiden kokonaisuuteen oma projektipääl-

likkö. Muita resursseja hankitaan ostopalveluna tarpeen mukaan eri työtehtävien hoitamiseen. Lisäksi eri ministeriöt ja niiden hallinnonalat kohdentavat työpanosta KuntaIT-hankkeeseen.

Hanke toimii julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan JUHTAn, Julkiset palvelut verkkoon (JUPA) -hankkeen sekä tietoyhteiskuntaohjelman rahoituksella sisäasiainministeriön ja Suomen Kuntaliiton tarjotessa henkilöresursseja hankkeen toteuttamiseen.

Julkinen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta (JUHTA) toimii hankkeen johtoryhmänä ja ohjaavana elimenä. KuntaIT-hanke valmistee ja raportoi JUHTAlle sekä toimeenpanee JUHTAn tekemät linjaukset ja päätökset.

6.2 KuntaIT-yksikkö vuonna 2006

KuntaIT-yksikön toiminta käynnistyy sisäasiainministeriössä viimeistään 1.9.2006. Hankevaiheen aikana määritellään yksikön toimintamalli ja tehtävät. Hankkeessa käynnistetyt työt siirtyvät yksikön vastuulle sen perustamisen jälkeen, mikäli niille on osoitettu riittävä rahoitus.

Julkinen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA toimii KuntaIT-yksikön ohjauselimenä vuoden 2006 loppuun saakka. KuntaIT-yksikkö valmistee ja raportoi JUHTAlle sekä toimeenpanee JUHTAn tekemät linjaukset ja päätökset. JUHTA-asetusta on uudistettu KuntaIT-työn yhteydessä. Uusi asetus on tämän loppuraportin liitteenä.

Sisäasiainministeriö valmistee nykyiseen talousarviokehikseen 2,5 miljoonan euron lisämäärärahaesityksen vuoden 2007 talousarvioon.

6.3 KuntaIT-yksikkö vuonna 2007

KuntaIT-yksikkö toimii täysimääräisenä 1.1.2007 alkaen. Uuden yksikön organisaatio, ohjauselimet, budjettirahoitus ja vuosisuunnitelmien laadinta vakiinnutetaan.

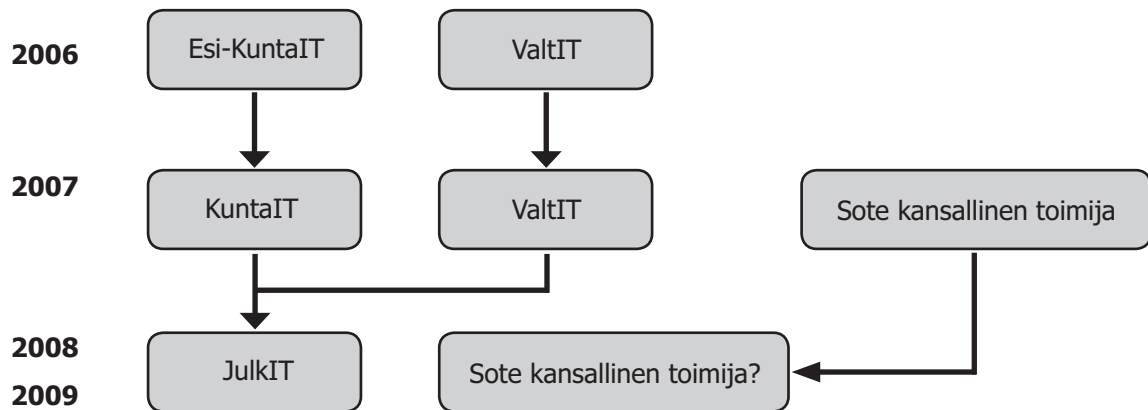
KuntaIT-yksikön keskeisimmät tehtävät

- Kuntasektorin tietohallintoyhteistyön tiivistäminen sekä tarvittavien yhteistyöverkostojen kehittäminen ja ylläpito
- Kuntasektorin tietohallinnon ohjaamiseen ja kehittämiseen liittyvien resurssien tarkoituksenmukainen keskittäminen, ohjaaminen ja koordinointi
- Sovittujen kuntasektorin tietohallinnon yhteisten palveluiden sekä avoimien rajapintojen tilaaminen ja mahdollinen omistaminen sekä muu kuntasektorin tieto- ja viestintätekniikan hankintayhteistyö
- Tuotekehitys- ja pilotointiprojektien kokoaminen, koordinointi ja tuotteiden käyttökelpoisuuden testaaminen
- Kuntasektorin ja soveltuvien osien koko julkisen hallinnon yhteisten kansallisten suositusten ja standardien (JHS) valmistelu yhteistyössä ValtIT:n kanssa
- Kuntasektorin ja soveltuvien osien koko julkishallinnon tietohallinnon tilanteen seuranta
- Yhteispalvelun uudistamistyön tukeminen

KuntaIT-yksikkö toimii nykyisen hallituskauden loppuun tietoyhteiskuntaohjelman ministeriryhmän poliittisessa ohjauksessa. Hallituskauden lopussa arvioidaan saavutetut tulokset sekä tehdään päätökset KuntaIT:n jatko-organisoinnista, toimintaperiaatteista ja tehtävistä.

7 TAVOITETILA: JULKISHALLINNON TIETOHALLINNON KESKITETTY OHJAUS

KuntaTIME-loppuraportissa on asetettu tavoitteeksi, että julkisessa hallinnossa on yhteinen tietohallintotoimija (työnimi JulkIT) viimeistään vuoden 2009 alussa. Siirtymävaiheessa kansallisia toimijoita on kolme: valtion IT-johtamisyksikkö (ValtIT-hanke), KuntaIT-yksikkö sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen toimija.

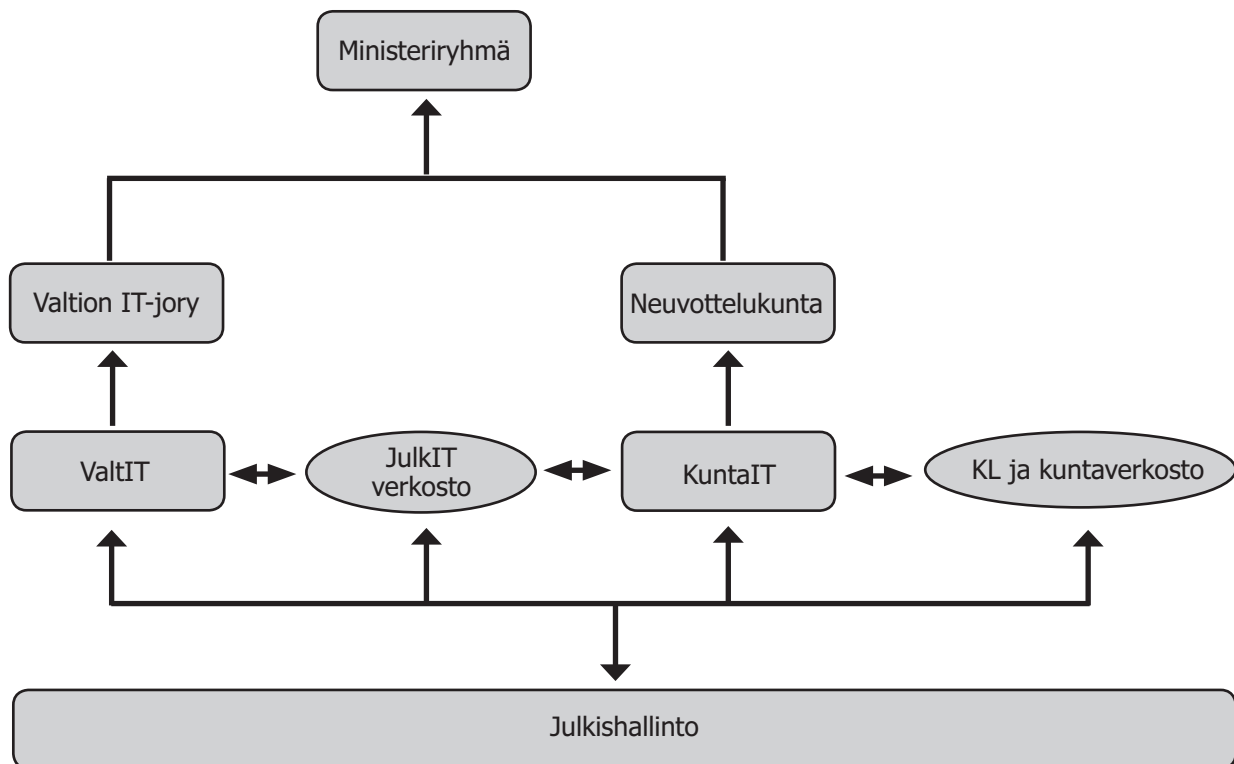


Kuvio 2. Etenemispolku KuntaIT:n ja ValtIT:n kautta kohti JulkIT:tä

KuntaIT toimii täysimääräisenä vuoden 2007 alusta. Tällöin aloittaa myös sen toimintaa ohjaava uusi neuvottelukunta. Neuvottelukunta muodostetaan julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan JUHTAn pohjalta, mutta sen kokoonpano ja tehtävät arvioidaan uudestaan vuoden 2006 aikana.

KuntaIT-yksikkö toimii nykyisen hallituskauden loppuun saakka tietoyhteiskunta-ohjelman poliittisessa ohjauksessa. KuntaTIME-loppuraportin esitysten mukaisesti seuraavaan hallitukseen nimitetään koko julkishallinnon tietohallinnon kehittämisestä vastaava ministeri ja ministeriryhmä.

Viimeistään vuoteen 2009 mennessä päätetään, mikä on JulkIT:n toimintamuoto. Toimintamuoto voi olla virasto, liikelaitos tai muu vastaava. Ratkaisuja tehtäessä on arvioitava niin ohjausmalli kuin tilaamisen ja tuottamisen suhde. Toimintamuotoa arvioitaessa seurataan sosiaali- ja terveystoimen kansallisen toimijan käynnistymistä. Jo ennen tätä eli hallituskauden lopussa arvioidaan KuntaIT-työssä saavutetut tulokset sekä tehdään päätökset KuntaIT:n jatko-organisoinnista, toimintaperiaatteista ja tehtävistä.



Kuvio 3. Julkisen hallinnon tietohallinnon ohjausmalli 2007 alkaen

JulkIT-toiminta käynnistetään samanaikaisesti KuntaIT-yksikön käynnistämisen yhteydessä muodostamalla JulkIT-verkosto, jolla on säännölliset kuukausitapaamiset ValtIT:n, KuntaIT:n sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Luonnos 22.11.2005

Valtioneuvoston asetus

julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 200

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty on sisäasiainministeriön esittelystä säädetään:

1§

Neuvottelukunta ja sen tavoitteet

Julkisen hallinnon tietoyhteiskuntakehityksen edistämiseksi on ministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton pysyvänä yhteistyö- ja neuvotteluorganisaationa sisäasiainministeriön yhteydessä julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta (*Juhta*).

2§

Neuvottelukunnan kokoonpano

Valtioneuvosto asettaa julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnassa on vähintään 10 ja enintään 14 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen.

Neuvottelukunnan toimikaudeksi valtioneuvosto nimeää jäsenistä ja varajäsenistä puolet sisäasiainministeriön ehdottamista ja puolet Suomen Kuntaliiton ehdottamista henkilöistä. Neuvottelukunnassa tulee olla edustus ainakin sisäasiainministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä ja opetusministeriöstä.

Valtioneuvosto nimeää jäsenistä neuvotte-

lukunnalle sen toimikaudeksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Neuvottelukunta voi kutsua pysyviä asiantuntijoita.

Jos neuvottelukunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai muu jäsen taikka varajäsen eroaa kesken toimikauden, sisäasiainministeriö määrää hänen tilalleen uuden henkilön jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

3§

Neuvottelukunnan tehtävät

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) edistää julkisen hallinnon toimintatapojen ja palvelujen tuotantotapojen uudistamista tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntämällä tavoitteena varmistaa julkisten palvelujen saatavuus, tehokkuus ja laatu koko maassa;

2) seurata eri ministeriöiden kohdentamaa, kuntien toimintaa ohjaavaa tietohallintohankkeiden rahoitusta ja tehdä siitä ehdotuksia;

3) hyväksyä ja levittää toimintaa ohjaavia julkisen hallinnon suosituksia sekä julkisen hallinnon tietohallintoa koskevia JHS-standardeja;

4) edistää omalta osaltaan tietosuojaa ja –turvaa sekä hyvää tiedonhallintatapaa julki-

sen hallinnon toimintatavoissa;

5) valmistella julkisen hallinnon tietohallintoyhteistyötä koskevia valtion- ja kunnallishallinnon järjestelyjä;

6) käynnistää julkisen tietohallinnon kehittämisen kannalta tärkeitä selvitys-, pilotti- ja kehittämishankkeita;

7) tehdä vuosittain kohdissa 3-6 tarkoitettujen tehtävien hoitamista koskeva toimintasuunnitelma;

8) antaa lausuntoja merkittävistä tietoyhteiskunnan kehittämistä koskevista suunnitelmista;

9) toimia ohjausryhmänä sisäasiainministeriössä tapahtuvalle neuvottelukunnan tehtävien valmistelulle; ja

10) suorittaa muut neuvottelukunnan toimialaan kuuluvat sisäasiainministeriön itse tai neuvottelukunnan esityksestä määräämät tehtävät.

4 §

Neuvottelukunnan toiminnan järjestäminen

Neuvottelukunta voi asettaa keskuudestaan tarpeellisia jaostoja. Jaostoille neuvottelu-

Helsingissä päivänä kuuta 20

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

kunta voi antaa myös esitysten tekemisen ja lausuntojen antamisen sekä muiden neuvottelukunnan tehtävien suorittamisen sen puolesta.

Neuvottelukuntaa ja sen tehtäviä koskevien asioiden valmistelu ja täytäntöönpano tapahtuu sisäasiainministeriössä sen työjärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla.

5§

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2006.

Tällä asetuksella kumotaan julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta 7 päivänä lokakuuta 1988 annettu asetus (854/1988) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumottavan asetuksen nojalla asetettu neuvottelukunta jatkaa toimikautensa loppuun xx.xx.2006 saakka tämän asetuksen 2 §:n mukaisena julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukuntana.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Osastopäällikkö Silja Hiironniemi

VERTAILU

Voimassa oleva asetus

1 §

Valtionhallinnon ja kunnallishallinnon tietohallintoyhteistyön suunnittelua ja tietohallintoyhteistyöhön liittyvien periaatteellisesti tärkeiden tai laajakantoisten kysymysten käsittelyä varten on ministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton pysyvänä yhteistyö- ja neuvotteluelimenä sisäasiainministeriön yhteydessä julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta

2 §

Neuvottelukunnassa on vähintään 10 ja enintään 14 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen.

Jäsenistä ja varajäsenistä puolet nimeää valtioneuvosto sisäasiainministeriön esittelystä ja puolet Suomen Kuntaliitto. Jäsenten ja varajäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Valtioneuvosto nimeää jäsenistä neuvottelukunnalle sen toimikaudeksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ehdotus

1 §

Neuvottelukunta ja sen tavoitteet

Julkisen hallinnon tietoyhteiskuntakehityksen edistämiseksi on ministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton pysyvänä yhteistyö- ja neuvotteluelimenä sisäasiainministeriön yhteydessä julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta (*Juhta*).

2 §

Neuvottelukunnan kokoonpano

Valtioneuvosto asettaa julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnassa on vähintään 10 ja enintään 14 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen.

Neuvottelukunnan toimikaudeksi valtioneuvosto nimeää jäsenistä ja varajäsenistä puolet sisäasiainministeriön ehdottamista ja puolet Suomen Kuntaliiton ehdottamista henkilöistä. Neuvottelukunnassa tulee olla edustus ainakin sisäasiainministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä ja opetusministeriöstä.

Valtioneuvosto nimeää jäsenistä neuvottelukunnalle sen toimikaudeksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Neuvottelukunta voi kutsua pysyviä asiantuntijoita.

Jos neuvottelukunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai muu jäsen taikka varajäsen eroaa kesken toimikauden, sisäasiainministeriö määrää hänen tilalleen uuden henkilön jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

3 §

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) yhteensovittaa valtionhallinnon ja kunnallishallinnon tietotekniikan, tietohallinnon ja sähköisten asiointipalvelujen kehittämistä;

2) edistää julkisen hallinnon tietotekniikkaa ja sen käyttöä koskevien standardien ja hallinnollisten periaatteiden yhteistä määrittelyä ja noudattamista;

3) valmistella julkisen hallinnon tietohallintoyhteistyötä koskevia valtion- ja kunnallishallinnon järjestelyjä;

4) edistää julkisten palvelujen tasapuolista saatavuutta ja laatua koko maassa;

5) suorittaa muut neuvottelukunnan toimialaan kuuluvat sisäasiainministeriön omasta aloitteesta tai neuvottelukunnan esityksestä määräämät tehtävät.

Tehtävän suorittamiseksi neuvottelukunnan tulee toimittaa selvityksiä, laatia ehdotuksia ja ehdotuksia suosituksiksi sekä antaa lausuntoja merkittävistä tietotekniikkaa ja tietohallinnon kehittämistä koskevista suunnitelmista, joilla on vaikutusta kunnallishallintoon, kuntien talouteen tai kuntien ja valtion tietohallintoyhteistyön toteutumiseen.

4 §

Asioiden valmistelua varten neuvottelukunta voi asettaa keskuudestaan tarpeellisia jaostoja. Jaostoille voidaan uskoa myös esitysten tekeminen ja lausuntojen antaminen sekä muiden neuvottelukunnan tehtävien suorittaminen sen puolesta.

3 §

Neuvottelukunnan tehtävät

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) edistää julkisen hallinnon toimintatapojen ja palvelujen tuotantotapojen uudistamista tieto- ja viestintättekniikkaa hyödyntämällä tavoitteena varmistaa julkisten palvelujen saatavuus, tehokkuus ja laatu koko maassa;

2) seurata eri ministeriöiden kohdentamaa, kuntien toimintaa ohjaavaa tietohallintohankkeiden rahoitusta ja tehdä siitä ehdotuksia;

3) hyväksyä ja levittää toimintaa ohjaavia julkisen hallinnon suosituksia sekä julkisen hallinnon tietohallintoa koskevia JHS-standardreja;

4) edistää omalta osaltaan tietosuojaa ja –turvaa sekä hyvää tiedonhallintatapaa julkisen hallinnon toimintatavoissa;

5) valmistella julkisen hallinnon tietohallintoyhteistyötä koskevia valtion- ja kunnallishallinnon järjestelyjä;

6) käynnistää julkisen tietohallinnon kehittämisen kannalta tärkeitä selvitys-, pilotti- ja kehittämishankkeita;

7) tehdä vuosittain kohdissa 3-6 tarkoitettujen tehtävien hoitamista koskeva toimintasuunnitelma;

8) antaa lausuntoja merkittävistä tietoyhteiskunnan kehittämistä koskevista suunnitelmista;

9) toimia ohjausryhmänä sisäasiainministeriössä tapahtuvalle neuvottelukunnan tehtävien valmistelulle; ja

10) suorittaa muut neuvottelukunnan toimialaan kuuluvat sisäasiainministeriön itse tai neuvottelukunnan esityksestä määräämät tehtävät.

4 §

Neuvottelukunnan toiminnan järjestäminen

Neuvottelukunta voi asettaa keskuudestaan tarpeellisia jaostoja. Jaostoille neuvottelukunta voi antaa myös esitysten tekemisen ja lausuntojen antamisen sekä muiden neuvottelukunnan tehtävien suorittamisen sen puolesta.

Neuvottelukuntaa ja sen tehtäviä koskevi-

en asioiden valmistelu ja täytäntöönpano tapahtuu sisäasiainministeriössä sen työjärjestyksessä tarkemmin määrätyllä tavalla.

5 §

Neuvottelukunnasta on muutoin voimassa, mitä valtion komiteoista on määrätty.

6 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2006.

Tällä asetuksella kumotaan julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta 7 päivänä lokakuuta 1988 annettu asetus (854/1988) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumottavan asetuksen nojalla asetettu neuvottelukunta jatkaa toimikautensa loppuun xx.xx.2006 saakka tämän asetuksen 2 §:n mukaisena julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukuntana.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.



VALTIOEUVESTON KANSLIA

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIOEUVESTO
p. (09) 16001, (09) 57811
f. (09) 1602 2165
kirjaamo@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut